

САҢА ОЛОХ

Чурагы чычыр хабар

ХАҢЫАТ 1951 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Муус устар
22 КҮНЭ
СУБУОТА

№ 55
(9430)

ДЕПУТАТ НЭИЛИЭННЬЭНИ КЫТАРЫ КӨРСҮҮТЭ

Бу күнүргэ народнай депутат А.Поисеева Чурапчынан, Тааттанан быыбардааччыларын кытта көрсүпүн, олох-дьаһах хаамытын билсэн кэллэ. Түөрт күн устата сылдыбыт нэиликтэригэр депутат Ил Түмэн үлэтин, пенсионнай реформа олоххо кириитин, республикага буола турар дьаһаллар тустарынан сырдатта, нэилиэннэ саргыир болпуруостарыгар толору эппиэттэри биэрдэ. Дьон депутаттарын көрсөн аһаастык кэлсэттилэр, кыһалбаларын быһаарыстылар.

Сылан нэиликээр сана баһылык И.С.Макаров, бастан туран, нэилик актыбын кытта көрсөн, үлэ-хамнас хаамытын уонна нэилик көмөбө наадыр болпуруостарын туруорда, тутулла турар кулууп дьэтин ситэрингэ нэилиэннэ көмөтүн кэлсэтэ, сэткыһис диэри бүтэриктээхтэрин туһунан эттэ. Нэилик кырдыаастара Б.П.Баишев, Ф.Н.Друзьянов норуот күүһүнэн тутулла турар ураты архитектуралаах Култура киинэ ситэрллитигэр атын сиргэ олохтор биер дойдутаахтарын үл-харчы өтүгүн көмөлөрүгэр наадыралларын эттилэр. 2009 сылга 100 сааһын туолуохтаах Г.П.Башарин аатынан улуус биер кырдыаас оскуолатын дьэти ааварийнай турука кирибигинэн, онон-ианан тирбэһэлэн турарынан, сана оскуола тутуутун былаанка киллэттирини директор А.М.Максимов туруоруста. Бу оскуола республика бастакы ааттаах-суоллаах учуонайдарын билингэ-көрүүгэ биһигинэн буолбута, билигин дабаны үөрэнээчилэри иитиһэ-үөрэттиһэ республикага эрэ буолбакка, Россияга тийэ биллэр. Сыланга икки уһууаан ситиһилээхтик үлэниллэр, онтон биридэстэрэ федеральной статустаах. Ол гынан баран, сөбүдүссэй Е.П.Сивцева этэринэн, уһууаан программаларыгар республикатаабы грант суоҕа кинилэр сайдыыларын атаһылар.

Соловьев нэиликээр дьон-сэргэ депутаты кытта социальнай болпуруостарга, этэргэ дылы, тутан олонор астына кэлсэттэ. Элбэх ыйыты бэрилиннэ. Нэилиэннэ оҕо по-собитета олус кыратын ааһан оҕолоох ыалларга барыларыгар бэриллибэтин, социальнай харалта кыамаат ыалларга көмөнү онорууну тохтоптутун, студент оҕолоох төрөппүттэр СГУ уопсайыгар Чурапчы оҕолоро чугастар дьэ ааттаан миэстэ биэрбэттирин, үрдүк үөрэх үксэ төлөбүрдээгин туһунан санаатын эттэ. Павлов Д.С. "Учуутал туһунан Сокуон" умнулла быһытыбытыттан дыксии-нэрин эттэ. Кини: "Эдэр дьон университеттэ бүтэрэн баран учууталлы барыларга аһыйаан итэр. Нэилик оскуола-тыгар, кырыы сирдэргэ учуутал кыра хамнаһыгар 25 бырыһыаны суох онорон кэбистэххэ ким үлэни кэлиэйт? Биһиги көлүөнэ учууталлар бары тэһгэ сааһыран эрбэбит. Онон "Учуутал туһунан Сокуон" эдэрдэр оскуолага кэли-лэригэр сүрүн төһүү буоллабына табыллар", — дьэти. Нэилик кырдыааһа Алексей Еремеевич Макаров суол-иис болпуруостарыгар тохтоото. Сааскы халаан кэмгэр ууга барбыттарга көмөнү онорууга Ил Түмэн анал сокуон онороро буоллар дьэ баҕа санаатын этэн туран респу-блика Президентэ В.А.Штыров кинилэр кэрэ айылбалаах дойдularын көрө илигиттэн хомойорун эттэ.

Болтоноҕо улуус 10 нэиликэни ветераннара олохтоох мелодист М.Е.Васильева кэриһингэр "Туойабын талтыыр Чурапчыбын" дьэ ааттаах ветераннар конкурсугар мусту-буттар. Конкурс ииникэ тыыл, үлэ ветераннара Альбина Иннокентьевнаны кытта көрүстүлэр, санаа атастастылар. Кинилэр депутаттарыгар интэриэстэрин мэлдьи көмүскүүрүн, элбэх сырыылаах-сыралаах үлэтигэр быыс булан быыбардааччыларын кытта ыкса сибээстээхтик үлэ-лиирин ийи махтанналар, инникитин ситиһилээх үлэни бастардылар. Альбина Иннокентьевна ветераннарга эдэр-диди тэтимнэрин ыйкытыбакка ерүү инники кириһигэ сыл-дыалларыгар бабарда, онон ычакка үгө холобур эрэ бу-олалларыгар эрэллээгин эттэ.

Депутат салгыы улууска Одьулууннаабы лицей күнүгэр кыттыны ылла. Бу, уруккута, профтехучилище элбэх үлэтигэр дьону итэн таһаарытын бэлэстээн эбэрдэлээтэ. Долгутуулаах түгэнинэн Альбина Иннокентьевна лицей су-оппарыгар, идэтин толору баһылаабыт, удьуор үлэтиг ай-мах сыдыааныгар, 30-тан тахса сыл ыстаастаах суоппарга В.Э.Дьячковскайга республика үрдүк наһараадатын — "Гражданской килбизин" бэлиэни туттары буолла.

Бу кэһнэ депутат "Маарыкчаан" телестудия аһаас эфиригэр үлэстэ, көрөөччүлэр үгүс ыйытыларыгар эппиэттээтэ. Бу көрсүһүлэргэ кинини кытта Улуус Мун-наабын председателэ Г.В.Смирников, пенсионнай фонда улуустаабы управлениетин специалиһа С.П.Куличкин сы-рыттылар, олохтоох бэйэни салайыны, биердиллээн олох-дьаһах болпуруостарын быһаарыыга кыттыны ыл-лылар.

Т.П.КАРПОВА,
депутат көмөлөһөөччүтэ.

ХАДААРГА ДУОБАТЧЫТТАР МУҢУННУЛАР

Хадаарга муус устар 15–16 күнү-ригэр РФ физическэй култураба уон-на спорка туйгуна, Чурапчы улууһун Бочуоттаах гражданина, нуучча дуоба-тыгар Саха сирин түөрт төгүллээх че-мпiona, Советской Союз спордун маас-тара Иван Семенович Пинигин би-риһигэр нуучча дуобатыгар күрэх-тэһи буолан ааста. Манна 48 дуобат-чыт үс бөлөһүнэн күрэхтэстилэр. Вете-раннарга 16 кыттааччыттан 12 очкону ылан хаһыс да төгүлүн спорт мааста-рыгар кандидат нуорматын толорбут улуус биер күүстээх оонньооччута А.Назаров (Хайахсыт) бастаата. 11 оч-кону хомуйан Е.Барашков (Чурапчы) кэлин сылларга дуобакка ылсан дьа-рыктанан эрэрин дакаастаан иккис, 10 очколаах А.Осипов коэффициент көмөтүнэн үһүс миэстэни ылла.

Иккис бөлөххө, 20 спорт мааста-рыгар кандидат күөн көрсүһүүлэри-гэр, 16 очкону хомуйан оскуола-интер-наттан эдэр, кэскиллээх оонньооччу Е.Попов (Чурапчы) бастаата. Күрэх-

тэһилэргэ бэрт сэдэхтик кыттар В.Пе-тров (Чурапчы) коэффициент быһаа-рытынан иккис, опьттаах оонньооччу Е.П.Полов (Чурапчы) үһүс миэстэлэргэ тигистилэр.

Быйылгы күрэхтэһи уратытынан урут хаһан да ытылла илик үһүс бөлөххө маассабай разрядтаахтар күрэхтэһилэрэ буолла. Манна 12 дуо-батчыт кытынна. Кыайылааһын 9 аһар очколаах Д.Новиков (Чурапчы) табыста. Иккис миэстэ эдэр оонньооч-чу А.Карпов (Одьулуун) 9 очколаах эрэри, коэффициент быһаарытынан А.Собакины үһүс миэстэсэ үтэйэн, бу-олла. Кыайылаахтар Иван Семенович уруһуйдарынан, араас бириһтэринэн наһараадаланналар. Маны таһынан араас номинацияларынан эмиз бири-стэр туттарылыннылар.

Солуччу түгэһинэн ыалдыт быһытынан кыттыбыт биллилээх фотожурналист Александр Василье-вич Назаров саамай эдэр оонньооччу Алеша Осиповка (Хадаар) уонна саа-

май саастаах оонньооччу В.Илларио-новка (Холтобо) бэйэтин харчынан би-риһтэрин, күрэхтэһи кэмгэр Г.Гри-горьевка (Таатта), эдэр оонньооччу А.Осиповка (Хадаар) маастар буол-луннар дьэ аһаан туран дуобат эн-циклопедияларын туттарыта буолла. Күрэхтэһи кыттылаахтара Алек-сандр Васильевичка дохсун ытыс таһынан махталларын биллэрдилэр. Оттон олохтоох дьаһалта Иван Семе-новичка убаһа бириһимийэтин туттар-быта эмиз олус долгутуулаах түгэһи-нэн буолла.

Күрэхтэһи үчүгэй тэрээһиннээх-тик барбытыгар Хадаар нэиликэни дьаһалтатыгар, баһылык В.В.Никонов-ка, күрэхтэһини тэрийиһэ үлэһэпит Г.Г.Луковцевка, кылаабынай судьяа П.К.Дорофеевка, күрэхтэһи кэмгэр аһынан, утаһынан хааччыбыт Хадаар олохтоохторугар кыттааччылар мах-талларын тигэрдэлэр.

С.ПИНГИН.

УЛУУС КИИНИН УЛАХАН ОСКУОЛАЛАРЫН ТҮМСҮҮТЭ

2006 сыл муус устар 15 күнүгэр С.А.Новгородов аатынан Чурапчы ор-то оскуолатыгар "Улуус кииннээби оскуола үөрэнээччи уопастыбатын уопут интэриэһигэр оруола" дьэ те-мааҕа Майа, Амма, Ытык - Күөл, Мүрү, Чурапчы 1 №-дээх оскуола-ларын се-минар муннаа буолла.

Семинар муннаах аһыллытыгар саха тылын учууталлара эбэрдэ этти-лэр, оскуола директора Т.В.Павлова үгэс буолбут түмсүү кыттылаахтарыгар үлэни - хамнаһы биллиһиннэрдэ. Үөрэнээчилэр учуу-таллары эбэрдэлээн ылаатылар, үнүүллэстилэр. Ол кэһиннэн 4 бөлөһүнэн физико - математическай, гуманитарнай, естественнэй, физкуль-тура уонна эстетическэй салааларга арахсан, 29 учуутал маастар - кылаас ыйытта. Холобур, Амматтан Л.А.Егоро-ва омук тылыгар "Оборные конспекты в обучении говорению", Е.М.Сидорова "Патриоттары интэбит" Тааттаттан

А.Н.Габышева "Профильное обучение в художественном классе" Майаттан Е.Г.Шарина "Урок риторики" Чурап-чыттан Т.М.Пестерева "Сайыннарылаах үөрэтин технологиятынан диспут урогу ытыты", Уус - Алдантан С.С.Аммосова "Саһа хайысхалаах оҕо сайынны үлэ - сыннаһан лаабыра" уо.д.а. кытыннылар.

Чурапчы улууһугар 2006 сыл ыччат сылынан биллэриллэн оҕону иити уонна үөрэнээччи доруобуйатын хары-стааһын проблемаларыгар научнай-практическай конференцияга бары улуустан кыттааччылар дакылааттары аахтылар. Холобур, Мүрү орто оскуо-латын учуутала У.Н.Румянцева "Опыт работы эколога - валеологического центра "Родничок", Чурапчы орто ос-куолатыттан Д.И.Попова "Пути опти-мизации процесса физического совер-шенствования детей в условиях се-мьи", С.И.Еремеева "Үчүгэйгэ үөрэтэр, эйбэ иитэр айымнылар", Ытык -

Күөлтэн Т.В.Никифорова "Оҕону идэһэ туһайы - иитэр үлэ сүрүнэ", Майаттан Л.И.Гаврильева "Детские ор-ганизации" уо.д.а. Барыта 21 киһи ара-ас дакылаатынан кытынна.

Түмүккэ семинар - муннааха кыт-тыны ылбыт учууталларга, дьүүлүүр субэ сертификаттары туттарда. Кэлэр сырыыга Тааттага, Ытык - Күөл орто оскуолатыгар көрсөргө былааннааһы-лар. Сэттиннэ ыйга бу оскуола-лар ик-ки ардыларыгар 9 - 11 кылаастарга хи-мияба, математикаба, нуучча тылыгар олимпиадалары, 8 - 10 кылаастарга секцияларынан научнай - практиче-скай конференциялары ыытарга быһаа-рыстылар.

Үлэ кэһиннэн учууталлар "көрдөөх старка" күрэхтэстилэр, ыл-лаан - туойан эбэрдэлэстилэр.

Т.К.МАТВЕЕВА,
Чурапчы орто оскуолатын учуутала.

УЛУУСТААБЫ ГИМНАЗИЯ "САЙДАМ" ПРЕСС-КИИНЭ ИИТИННЭРЭ

Муус устар 10–14 күнүгэр Моск-ва куоракка XIII-с Бүтүн Россиятаабы "Инникигэ харды" эдэр чинчийээччи-лэр научнай-практическай конференци-яларга буолан ааста. Онно Саха сириттэн 32 үөрэнээччи кыттан кэллэ. Чурапчы улууһуттан гимназия 10-с техническай кылааһын үөрэнээччигэ Люба Захарова уонна Чурапчы 2 №-дээх оскуолатын 11-кылааһын үөрэнээччигэ Варя Федорова кытыннылар. Люба "Проект использова-ния тепловоса насоса для обогрева малых подсобных помещений в услови-ях Севера" дьэ үлэтигэн кыттан, III-с степеннээх лауреат дипломунан наһара-адаланна. Кини дакылаатын, научнай чинчийитин жори үрдүктүк сыаналаа-быт. Люба бу үлэтин хаһыс да сылын РФ үөрэҕириитин туйгуна, методист, "Учуу-таллар учууталлара" бэлиэ хаһаайката, физика учуутала Хоюганова Мария Ус-тиновна салайан кэллэ. Кинилэри бу үрдүк ситиһилэринэн эбэрдэлибит!

Муус устар 15 күнүгэр гимназия иһинэн үгэс быһытынан ытыллар "Би-лин - күүс" научнай-практическай кон-ференция 11-с төгүлүн буолла. Манна 120 оҕо кытынна. Конференция үөрүүлээх линейканан садаланна. Манна космос куйаарыгар аан маннай киһи көтүүтэ 60 сылын туолбутун кэлсээн ах-

тан аһардылар. Гимназия директора В.В.Гуляев кыттааччыларга ситиһилэри бабарда. Улуус үөрэтин управлениетин инновационнай отделын начальнига М.А.Манасытова инникигэ эрли, үүө-сайда туралларыгар баҕа санаатын эттэ. Бастын дакылааттаахтарынан Айта Лоскина (9 гым.кылаас) филологияба, Лена Матвеева (8 гым. кылаас) культуроло-гияба, Айтал Васильев (8 мат.кылаас) техническай хайысхаба, Майя Сивцева (9 гым. кыл.) естественнэй наукаба уонна медицинаба, Нарыйа Коркина (9 гым. кы-лаас) саха филологиятыгар, Надежа Пав-лова (10 мат. кылаас) физико-математи-ческай хайысхаба, Костя Драгунов (10 гым. кылаас) историяба, Толя Гоголев (10 тех. кылаас) социальнай-экономиче-скай наукаларга ааттанылар. Үгүс оҕо иккис, үһүс миэстэ буоллулар.

Муус устар 14–15 күнүгэр Хада-ар нэиликээр волейболга улуус үөрэнэ-эчилэрин бастакы лигаба күрэхтэһилэрэ буолан ааста. Барыта 9 оҕуола кыт-тыны ылла. Сүрдээх тыкааһыннаах, кириһилээх күрэхтэһи түмүгэр гимна-зия хамаандата бастаата. Иккис миэ-стэсэ бэрт кыранан хаалан интернат-ос-куола, үһүсү Чурапчы орто оскуола-та табыстылар. Кыайыт хамаандалар анал мэтээллэринэн наһараадаланналар.

Анал бириһтэргэ Сардаана Янышева, Галя Моностырева (гимназиялар), Лена Громова (интернат-оскуола), Саһа Со-бакина (Сылан) тигистилэр.

Гимназия уолаттара волейболга ик-кис лигаба күрэхтэстилэр. Манна алта хамаанда кыттыны ылла. Түмүккэ гим-назиялар инники күөһүгэ тахсан, инни-китин бастакы лигаба тахсар быраабы ыллылар.

Быйыл оскуоланы бүтэрээри сылдь-ар аһыс үөрэнээччи Уус-Алдан улууһугар "Уолан" гимназияба ытыл-лыбыт көлүөнэлэр көрсүһүүлэригэр ба-ран кыттан кэллилэр. Кинилэри учуутал Захарова З.Н. салайан идэһэ сырытта. Манна Амма педагогическай гимназия-тыттан, Бороһон 1 №-дээх оскуолатыт-тан, Дүпсэ, Тумул, Майаҕас орто оскуо-лаларыттан хамаандалар кэлбиттэр. Түһүмэхтэринэн араас конкурстар ыт-тылыннылар. Ол курдук, 70-с сыллар-даабы моданы көрүү, ол кэһинээби үнүүллэри толоруу, Далан "Дьикти саас" айымнытынан инсценировка о.д.а. бу-оллулар. Ити курдук оҕолор биер саас-тылаахтарын кытта биистилэр-көрүстүлэр. Эһиниллэһэн ыла сыл айы-үгэс курдук 11-с кылаас үөрэнээччилэрэ көрсүһүүлэри тэрийэргэ субэлэстилэр.

"Чаранг сипсиэрэ"

Литературнай страница

Уйбаан БАХСЫЛЫРАП

ЧАРАНГЫН ЫЛЛЫГЫН ӨНДҮҮБҮН

Өбөчөөс саастарбар сылдыаммын,
Маниксийрин дьору умнааммын.
Чурапным халдыабытын кэтээр
Чаранг суугунун ийиэн истэрим.

Куба манан үрдүк мастар быыстарынан
Ыллык эрийэ-буруйа тыргыллара,
Ол ыллыгы сөрсө чугас сүүрэрин
Күннээри хыра "дьолбуттан" үөрэрим.

Олохпор элбэхтэ сизлим-хаамтым
Түһүлээх-тахсылаах суолларынан,
Таннары түспүтүм, өрө дабайдым
Ыллыктар, аартыктар бэттэринэн.

Ол эрэн чарангым ыллыгын өйдүүбүн
Өбөчөөс сааһым доһотторун саныбын
Ити аата дойдубун суохтаан эрдэрим,
Сааһырын модьовотутар үктэннэрим.

ОЛОХ, ТАПТАЛ, ДЬОЛ ТУҢУНАН

Сааһырбыт киһи сиринэн
Сыһымдыбын санааларбын,
Бу кэлэн ааһар олохтор
Билинэбин, сыһам үгүс.
Оңорбутум сэмэйэ чакчы
Ол эрэри биирда арай,
Ыһааһын харабар уурдар
Ырааһа кыайара эчки.

Доботторуом оннук санаан
Эбэрдэлээр буолаарым,
Сыһастарбытын эрз көрөн
Туора тахсан турумаарым.
Өччөбө көтүөм үрдүктүк,
Мүлүк эрз түспөтөрбүн—
Аһам, ыллыгым набыллык
Олох, таптал, дьол туһунан.
x x x

Татьяна ИГНАТЬЕВА—СИВЦЕВА

СЭРГЭ

Тулар эбит алааска
Туларас эргэ-сэргэ
Былыр киһи эмнэ,
Былаастаах эбит буолаба.
Сөгөтөх сөнүөрөн турабын,
Сирк-дойдуу ийиллэн.
Эмээрибит бэйэн — билигин,
Этиэхкин баһарабын элбэи.
Уруу бастын кизгэлэ,
Уруһуйдамытын эл онно.
Кэскиллээх эдэр ыһа,
Кэриэстэбитиг буоллаба бедаба.
Өбүгэ үгэһин толорон,
Өлбөөдүйбэт үкэ тулары
Буору-сир буллабын
Быдан элбэх сылларга.
Сэргэ — айыы сизра бийизнэ,
Сахам сирин ытыктанар сизрэ.

ЭЙМЭХЭ

Маннай эийигин көрөөт
Ымсыырбытара харахтарым,
Талтабыта эдэр сүрүтүм.
Эийигин букатын сүтэринэн
Баһарбатаа аһаанар дууһам,
Харыстаабыта мийигин
Айыһыһым — үс куттарым.
Мийигин сизлэппитин
Кийиттир кизгэлэр,
Эрэнэрбитиг эл элбэи
Айыһыһым-тууохпут дьэн,
Уһун олохпут устата.
Санаабытым кэрэн-үтөнү,
Күн-дылы атаара.
Билбитим дьол дьэни
Икэ буолбут күмүттэн,
Самнара ардыгар санаам,
Олох уустук суолуттан.
Айманара чараас дууһам,
Кылгас олохтоох дьонтон.
x x x

Илья ЕФИМОВ

СҮЛПЭТИН СЫРДЫК КЭРИЭСТЭРЭ

(Гаврил Гаврильевич, Савелий
Егорович цонна Андрей Егорович
Поповтарга анаар)

"Киһи өллөбүнэ үтүөтэ тахсар,
Өлбүт киһи кэриэһэ килбэйэр" —
Бу өспүт хоһорунун ис дыһин
Эйдөөтүм дьэ кэлэн, билигин.

Ар баттык былаабын санныһын
Дайым кутурбан күннэрин билиэтир,

Бар дьоннуун санааба ылларан,
Чуумпура-ийиэ иһилиир.

Ыһыгар эркээи охсонор,
Кэрээ, сырдыкка угуя,
Кэхтибэт кэскилгэ ыллыгы
Кинээт үктээнэр тэлбиттэр.
Төрөөбүт түөлбөбүт туһа дьэн
Төлкөлөөх түбүгү көрсөннөр,
Алгыстаах аартыгы арыһан
Айан-үлэлээн сүлпүттэр.

Суохтуубут олһун барыбыт,
Сөгөтөх, муунгуйбут мунтан
Сайдара таһырдыа таһыһым,
Эргийэ, тулабын тууардым,
Хамсаабат хараһа сабардыыр.

Дьыбардаах салгыны эрийэн
Төбөбүн мин үөһэ көтөхтүм,
Сүрээм тэбэрин уоскутан,
Дьэ, онно көрөммүн мин сөхтүм
Биир тыллаах,
Биир өйдөөх-санаалаах,
"Биир сыллаах" Поповтар
Биир тэннэ сэлэһэ хаамсаннар
Оол онно, ол онно барбыттар,
Сулустар тэлгэнэн хаалбыттар...

...Товустуур тоитордоох Чурапчы
Өбүгэ ууруллар үрдүк тумулутар
Сүүнэтик ытыктыыр дьоннорум
Ытык Өйдөбүл кэриэстэрэ
Ыраахтан көстөн килбэйэ
Үйэтитэ туруохтарын багардым!
x x x

Николай ГАВРИЛЬЕВ

ДАЛЫНОБОЙЩИК СУОПЛАРДАР

Ыраах айан суолугар
Чысхааннаах дьыбарга
Будулбан тыһыһыга
Чурапчы суоплардара
Уруулларын эрийэллэр,
Айанга туруналлар.

Собуруунан-хотунан
Убай-быраат буоланнар
Сыһдам көлөнү муоһалыһаллар,
Бараанканы эргитэллэр.
Дьыларгитэр тизгэйэллэр,
Дьонноругар дьулуһаллар.
Дьыбардаах сарсыарда
Эрдэлээн тураллар,
Эрирдээх энкэлэринэн
Кизн маардарынан

Уруулларын эрийэллэр,
Айанга туруналлар.
Бурбачыйар тумантан,
Силбийэр силлэстэн
Өнүрүк куйаастан
Чугуйбаттар Чурапчылар.
Дьыларгитэр тизгэйэллэр,
Дьонноругар дьулуһаллар.

Сындаланнаах айаһым,
Сыраалах үлөбүт,
Айаһым суола
Арыһыа дьыргыйдын.
Уруулбутун эрийизбин,
Айанна турукуобун!
x x x

Дария ДАНИЛОВА

ДОЙДУМ МИЭНЭ - БОЛТОҢО

Түөрэх бырабан төлкөлөмүт
Киһи буолан улааппыт,
Кутум - сирим тохтуур сирэ
Дойдум миэнэ Болтоҥо.
Ыраах сылдыһым, чугас буолуум
Ыллык суоллаах алаастарбын
Буорун сытын, отун - маһым
Болтоҥобун ахтабын.

Өбө сааһым ааспыт билигин,
Олорбут сирбин, өтөхпүн
Ыраах да сылдан мин
Ахтабын эбээт уйабаһыт.
Эгэлгэ сыттаах оттуун - мастыһын
Миһыһыгэ эттээх балыктыһын
Ыраахха дылы биллэр
Дойдум миэнэ - Болтоҥо.
x x x

Анна БАРАШКОВА

ТАП ТАЛ

Сүрэххинэн сөбүлээн,
Хараххынан хайбаһыһын
Куруук көрө таптаары,
Өрүү сизгэн сылдыһары

Эдэр сааһы интэриһит
Кустук кэми таба тутан
Дьоллоһоору, дьоллоору
Кэрэ кыһы тула көтөн
Көмүс нээкэ уйаларын
Добор кийин тапталыттан
Эттиһин - хаанньын эримирэн
Өйүг - санаан улуктан
Саһарбаны сулустары,
Сирдээби бары кэрэлэри
Кинээх бэлэхтээри
Күүстээх санаа ыһыһын
Кийит дэтэн килбигийэн
Киллэрдин тэлгэлээри
Ийэн араҥ дьиниһигэр,
Аймах дьонун алгыһынан
Дьолу тутун кыттыһан.

КИЙИИТ - КҮҮТҮҮ ҮӨРҮҮТЭ

Уолаах ыаллар ээр - сэмээр
Кийит күүтэр үлүлэр
Сааһырдабын аайытын
Күүтүү тыһыһы күн айы.
Кийит-күүтүү үөрүүтэ,
Кийит - олох салгыһыта
Уолбут дьолун тутула,
Аймах дьонун эрэлэ.
Кийит дэтэн көрдөрө
Уолбут сизгэн адыһа
Күмүт урут көрүбэ
Үөрөн үөһэ ойуоба

Кийит - күүтүү үөрүүтэ,
Кийит - олох салгыһыта
Уолбут дьолун тутула,
Аймах дьонун эрэлэ.
Кийит кэлбит сурабын
Түөлбэ үөрэ истэбэ
Олох салгыһы эрэлээх
Уолга алгыс аһыа

Кийит - күүтүү үөрүүтэ
Кийит - олох салгыһыта
Уолбут дьолун тутула,
Аймах дьонун эрэлэ.

АҢА СҮДҮ АҢАЛА

Аҕа тойон баһылык
Олох салгыһы албаһа
Мыйдыр дириг толкуйдаах
Ыһаһыгар сыһыһыгар.
Дьылбаа аҕа кыһа дьара
Холбуур, түмэр кууһа кыра
Сайды сунһун булбаһа
Мөлтүүр - аһыһы кэмизгар
Эдэр ыһаҥ дьоннор
Содур быдыр тас дьайа
Ыллаттара туруоба,
Эстии-быстыы суоһуоба.

Аҕа киһи ыһаһа
Оһуу - тоһуу сыһыһа
Ордук хоһу тутуута
Омсолордоох албаһа
Холбуу сулуу тобулбат
Бытарыһар өстөһөр
Хоһоһ үөскээн - олох өһүө.
Олох тутар түбүктээх
Мыйдыр аҕа сатыһа,
Чэбдик олох тирэхтээх
Чэкиһ ыһаҥ сайдыһа.

КӨМҮС КҮҮН

Алтан дьуһун —
Көмүс күһүн
Алаас тыатын сырдык дуйдаа,
Курус тыһы ыраах кыйдаа.
Сыһаас кэми
Сайыһары
Саһа күмүт саба баттас,
Саһа күүрүү өтөн таһыс.
Сырдык өтөн
Харах үөрэр,
Халыһ хаартан өбө үөрэр
Санаа чэлчээн кыһа үүрэр
Өбө үөрэр,
Өбө күлэр
Куоптарбыкка санаа уруйдуур
Кэлэр кэмгэ эрэл үрдүүр.
Үгүс үлэ,
Бүлпэт үкэ
Бэлээр санаам санныһыгар
Үгүс түбүк салгыһыгар.
x x x

Афанасий ПЕРМЯКОВ

НСТИНГ!

Сэттэ уомма үктэниһэр
Сэттэбин ылбыт сэмнэх
Сэргэх, сэнэх биэбэйдэрбэр
Сэрэтэбин сэнээрдэргит ханнык!
Өбө саастыт аһара
Олох ыраах дьон
Омһуо санааба оустаран
Осонһуу - көрүлүү сылдыһам.
Оһукаһыт омһото
Осонһуу буоларгыт саһана
Оройго оһуоба.
Эдэр саастыт элэстэнэрэ
Элбэх сыллар дьэн
Экки санааба эмнэрэн
Эккири эрз сылдыһам!
Эрэйэ, элэлгэнэ
Эмнэһирэргит саһана
Эһилиһэ энкилиһэн
Саарыһар саастыт саһара
Салаһ ыраах дьэн.
Саарбах санааба саарыһтарарга
Саһылла - ойо сылдыһам.
Сарбыһыһа, санныһыһа
Сааһыраргыт саһана
Салбаһыһаба, сабардыһа.
Кыһан саастыт кыһарыһа
Кыраман ыраах дьэн
Кыһарыһаһа эрз сылдыһам.

Кыһалбата, кыһыһыта
Кыһарыһыт саһана
Кыһарыһаба - кэлиһэ.
Үтүө күмүт үтүрүлэрэ
Үгүс сыллар дьэн
Үктэни санааба үйүллэн
Үһкүүлүү эрз сылдыһам.
Үлүгэрз эдэлгэнэ
Үтүмэн саастыт үмүтэ
Үдэриһэ - биллиһэ.
Сорсуннаах кэмгэ
Сору кэпсигин дьэн
Солоһойдук санаан
Солуута суох соһсоруннаһыман.
Содула-оһуута
Сорсуйаргыт саһана
Солбонутуоба, сордоһа.

Өбө сааһы
Оттомһоохтук,
Эдэр сааһы
Эндэллэхкэ,
Саарыһар саһы
Сатаһыһааһыт,
Кыһан кэми
Кыһаһыһааһыт,
Сорсуннаах сыллары
Солуулааһыт,
Үтүр үкэни
Үтүһүлэхтиһ,
Туруу сааһы
Туһалааһыт,
Чэбдик кэми
Чөлөөхтүк.

Үлүһ-һэн үлэлээн,
Олохтоохтук оһорон
Кыһар кэмгэ
Кыһыһыта суох,
Холлор кэмгэ
Хомолото суох—
Дьоллоохтук
Дьолуобутун түмүктэрин!
Ыһаһыһааһыт эрз ыһыһааһыт,
Бэрдыһтаргытгар
Бэрди эрз бэрдыһтар,
Кэһээрлэргитгар
Кэрэни эрз кэһээрин,
Урдустаргытгар
Уруйдааһы эрз уһуутаары!
x x x

Иван МОНАСТЫРЕВ

ДЫЫБАРДААХ КИЭНЭ САНАА

Тыһыһа.
Уу чууму.
Турабын таһырдыа
Хараһа куустаран,
Тула өртүм
Тумарык туман,
Туналы манан
Хаар да хаар.
Халлааны көрөбүн
Дьыриһиһэ кулаһыһтанар
Күлүмүрдүүр көстүүлээх,
Сулус көбүөрэ
Сырдык сарыһыһан,
Оһуор оһуутунан
Бүтүнүү кирбиһыһтэнэр.
Төбө?
Санаам ыһа
Сулустарга тардыһары,
Дууһам кутун
Угуһан илиһирэтэри?
Саһалыһы чуордук
Эгэлгэлээн саһарар
Сатамат буолла.
Өлүөр тыһыт сэймэһтэнэр
Кэмкэрэ кэллилэр.
Саһалы саныһар
Аһыһаан барда,
Аһыһык балыһар
Үлүгэрдик үкээтэ.
Хас да тыһыһан
Толкундуу сатыһыт,
Хайатын таларыт
Таһыһын буолла,
Буккуллан булуһаһанабыт,
Санаабыт саһаһыһа,
Кэһсэммит кэмкитиһа,
Дууһабыт уураһыһа,
Мэйиһыт халһыһа,
Кэхтэ - быһа быһыһыһан,
Оһурууһааһы олоһо
Ыһыһы - хам ыллардыһыт.
Төрөөбүт төрүт
Дархан тыһыһын
Өбүгэлэри барыһаһтар
Харыһаан харыһыһан,
Саһ - саһаттан тикан
Сыһааһыкка, сыһарыһаһа,
Быһаһа - быһаһаһа,
Сүрэхтиһар сонһорон,
Мындаа дьыллары
Угуордата өксөтөн
Аһаһыһтара буолбаат!
Тыһыһын барыһыһаһыһына,
Тыһыһык сыһаһаһаһаһыһына,
Силлэһиһиһэ түбэллэһит
Сэнэбилгэ кириһаһит
Түннэри көрөр
Аһах хайыһар
Элбээтэр элбээтэ,
Дьылбаһыт дьыбарыһыһа,
Өрүү - мээр
Түтүрүдүү сатыһаһара
Аһаһтан тэһиһиһээх
Өлөс бэкир бэйэбит
Күрэнһиһэ дьыһыһан
Оһоон суолбут соһон
Симэһиһдэр симэһиһаһит.

	Среда, 26 апреля					
	Четверг, 27 апреля					
	Пятница, 28 апреля					
	Суббота, 29 апреля					
	Воскресенье, 30 апреля					

